

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΕΓΕΑΙ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ.

Τῇ 21ῃ Ἰουνίου λήξαντος ἐλάμβανον ἐντολὴν παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως νὰ μεταβῶ εἰς Τεγέαν μετὰ τοῦ ἐταίρου τοῦ ἐν Ἀθήναις γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου κ. Milchöfer ἵνα ἐξετάσωμεν καὶ ἀνεύρωμεν τὸν χώρον, ἔνθα ἔκειτο ὁ τῆς Ἀλέας Ἀθηναῆς ναός¹. Ἡ ἀνακάλυψις δὲ τοῦ ναοῦ ἐθεωρεῖτο εὐχερέστατον θέμα, καθότι πάντες οἱ τὴν Τεγέαν ἐπισκεφθέντες ἀρχαιολόγοι, ἀπὸ τοῦ Leake μέχρι τοῦ Kourtiou καὶ Burgian, εἶχον ὑποστηρίξει ὅτι ἡ τοῦ χωρίου Πιαλὶ ἐκκλησίαι αἰγίος Νικόλαος ἔκειτο ἐπὶ τοῦ κρηπιδίου τοῦ τῆς Ἀλέας Ἀθηναῆς ναοῦ. Ἀμα μεταβάντες εἰς Πιαλὶ ἠγάγομεν μακρὰν τάφρον παρὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ παρὰ προσδοκίαν οὐδὲν ἔχνος τοῦ ναοῦ εὗρομεν. Ἀνεκαλύψαμεν δὲ τρία μεταγενέστερα βυζαντινὰ τεῖχη, βαίνοντα παραλλήλως καὶ ἀποτελούμενα κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ἐξ ὑλικοῦ ἀρχαίων οἰκοδομημάτων, ἧτοι μεγάλων πλακῶν ἐκ στρώματος νῶν, σπονδύλων κιόνων καὶ διαφόρων ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν. Τότε κατείδομεν ὅτι τὸ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς εὑρεθὲν ἐκεῖ ὑλικὸν ἀρχαίου ναοῦ, ὅτε οἱ χωρικοὶ ἀνεσκαπτον πρὸς οἰκοδόμησιν καὶ ἀνανέωσιν τῆς ἐκκλησίας των, δὲν ἔκειτο κατὰ χώραν, ἀλλ' εἶχε μετνεχθῆ ἄλλοθεν καὶ ἀπετέλει μέρος μεταγενεστέρων οἰκοδομημάτων. Τοῦτο βεβαίως δὲν ἠδύναντο νὰ γνωρίζωσιν οἱ ἀνωτέρω μνημονευθέντες ἀρχαιολόγοι, καὶ ἐκ τούτου ἠπατήθησαν συμπεράναντες ὅτι ἡ ἐκκλησία ἔκειτο ἐπὶ τοῦ ναοῦ. Κατόπιν ἐξερευνήσαντες ἀκριβῶς τὸν περὶ τὴν ἐκκλησίαν χώρον καὶ στηριζόμενοι ἐπὶ πληροφοριῶν τῶν χωρικῶν, ἐσκάψαμεν ἐξήκοντα περίπου μέτρα μακρὰν τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς ἐκκλησίας ἐν τῷ ἀγροκλήπῳ Γ. Γκανᾶ, ἔνθα εὗρομεν ἀρχαῖον στῶμα ἐκ λιθίνων πλακῶν προχωροῦν πρὸς δυσμὰς, καὶ πλῆθος ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν. Ἡ ἰδιοτροπία τῶν ιδιοκτητῶν, μὴ ἐπιτρεπόντων κατ' οὐδένα τρόπον ἀνασκαφὰς ἐν τοῖς ἀγροκλήποις αὐτῶν, πρέσχεν ἡμῖν πολλὰ πράγματα, καὶ μάλιστα μετὰ παρέλευσιν μηνὸς ἠδυνήθημεν νὰ σκάψωμεν περαιτέρω καὶ νὰ ἀνεύρωμεν τὰς τρεῖς γωνίας τοῦ στρώματος τούτου, ἧτοι τὴν νοτιοανατολικὴν ἐν τῷ ἀγροκλήπῳ Γκανᾶ, τὴν βορειοανατολικὴν ἐν τῷ τοῦ κ. Βεηκοπούλου, καὶ τὴν νοτιοδυτικὴν ἐν τῷ κήπῳ Β. Τσακωννάκη.

¹ Τοῦτο ἐγένετο τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου ἐπιθυμοῦντος νὰ ἐνεργήσῃ ἀνασκαφὰς πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ ναοῦ τούτου καὶ ἀνεύρεσιν τῶν ἐπισκοποῦντων αὐτὸν πλαστικῶν ἔργων. Ὡς δὲ ἀνάγκη ἵνα προηγουμένως ἐξευρεθῇ ἡ τοῦ ναοῦ θέσις καὶ οὕτως ἀγοράσῃ ἡ ἡμετέρα κυβέρνησις τὰ ιδιωτικὰ οἰκώπεδα, ἐν αἷς ἐπρεπε νὰ ἐνεργηθῶσιν αἱ ἀνασκαφαί.

Δέν προτίθεμαι ἐνταῦθα νὰ γράψω ἐπιστημονικὴν πραγματείαν περὶ τῶν προκειμένων ἀνασκαφῶν, ἀλλὰ νὰ πιάσῃ τὰς ἐνδιαφερόμεναις συνοπτικὴν περιγραφὴν καὶ ἐρμηνείαν τοῦ ἀνακαλυφθέντος στρώματος. Πρὸς τοῦτο δὲ καταχωρίζω ἀπόσπασμα τῆς τελευταίας πρὸς τὸ ὑπουργεῖον ἐκθέσεώς μου, ἔχον ὡς ἑξῆς:

« . . . » Ἐχει δὲ τὸ ἀνακαλυφθὲν οἰκοδόμημα μῆκος 47 μ. καὶ πλάτος 21. Ἐκάστη πλευρὰ αὐτοῦ ἔχει περίπου πλάτος 3 $\frac{1}{2}$ μέτρων. Ἀποτελεῖται δὲ ἐκ διαφόρων στρωμάτων λιθίνων πλακῶν ἀκριβῶς ἐπ' ἀλλήλων τεθειμένων καὶ προσηρμοσμένων, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ μαρμαρίνιων, αἵτινες ἐνετέθησαν πιθανῶς πρὸς στερέωσιν τῶν λιθίνων στρωμάτων, τοῦ λίθου ὄντος λίχν εὐθραύστου. Ἐξ δὲ τοιαῦτα στρώματα ἀποτελοῦσιν ἐκάστην πλευρὰν τοῦ οἰκοδομήματος· κεῖνται δὲ τὸ μὲν ἀνώτερον, ἐν καὶ ἡμῖν μέτρον, κατὰ μέσον ὄρον, ὑπὲρ τὸ σημερινὸν ἔδαφος, τὸ δὲ κατώτερον τέσσαρα μέτρα. Τοιαῦτα στρώματα λίθινά ὑπάρχουσι καὶ ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ τετραπλεύρου οἰκοδομήματος περικλειομένῳ χώρῳ. Δέν ἠδυνήθημεν ὁμῶς νὰ ἐξακριβώσωμεν τὴν πρὸς ἀλλήλας σχέσιν αὐτῶν καὶ τὴν πρὸς τὸ περικλεῖον τετράπλευρον στρώμα, διότι πρὸς τοῦτο ἔπρεπε νὰ ἀποκλύψῃ τις τὸν ὅλον χῶρον καὶ νὰ κατεδαφίσῃ τὰς ἐν αὐτῷ κειμένας οἰκίας. Ἀπὸ τοῦ μέσου δ' ἀκριβῶς τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ οἰκοδομήματος ἐκτείνεται πρὸς ἀνατολὰς παρεμφερές τε στρώμα ἔχον μῆκος 6,20 μ. καὶ πλ. 3,05 καὶ ἀποτελούμενον ἐκ δύο λιθίνων στρωμάτων· τοῦλάχιστον δύο τοιαῦτα σώζονται.

Οὕτω δὲ ἔχοντος τοῦ πράγματος, ἀναφύονται ἐνταῦθα τὰ ἑξῆς ζητήματα.

α') Εἶνε τὸ ἀνακαλυφθὲν οἰκοδόμημα τὰ λείψανα, ἦτοι τὰ θεμέλια κρηπιδώματος ναοῦ;

β') Εἶνε ὁ ναὸς οὗτος ὁ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς;

Ἐπὶ τοῦ α' ζητήματος. Εἶνε ἄγνωστος ἡμῖν ἡ λεπτομερὴς κατασκευὴ τοῦ κρηπιδώματος τοῦ ἐλληνικοῦ ναοῦ, καθότι τῶν ἀρχαίων ναῶν οἱ μὲν σώζονται, καὶ κατ' ἀκολουθίαν καθίσταται ἀδύνατος ἐνταῦθα ἡ ἐξερεύνησις τῆς κατασκευῆς τοῦ κρηπιδώματος, οἱ δὲ ἐξηρανίσθησαν σὺν αὐτῷ τῷ κρηπιδώματι ὅπου δὲ λείψανα τοιαῦτα σώζονται, δέν ἐξηρευνήθησαν εἰσέτι ἀκριβῶς. Ἐν τούτοις οὐδὲν ὑπάρχει τὸ δυνάμενον νὰ ἀποτρέψῃ ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ νὰ λύσωμεν καταφατικῶς τὸ τεθὲν ζήτημα. Naί μὲν τὸ ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς πρὸς ἀνατολὰς ἐκτεινόμενον στρώμα εἶνε πως παράδοξον καὶ πρωτοφανές ἐν ἐλληνικῷ ναῷ· πιθανὸν ὁμῶς νὰ ἔκειτο ἐπ' αὐτοῦ ὁ βωμός. Ἄν δὲ ὁ ναὸς οὗτος ἦτο ὁ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς, πιθανῶς ἦτο ἐπὶ τοῦ στρώματος τούτου πρόδομος ἢ στοά τις, καθόσον ὁ ναὸς οὗτος διέφερε τῆς συνήθους κατασκευῆς καὶ ἐργασίας τῶν ναῶν, καθὰ φαίνεται ἐκ τῆς τοῦ Παυσανίου περιγραφῆς (VIII, 45, 3). Πρὸς καταφατικὴν δὲ τοῦ ζητήματος λύσιν ἔχομεν καὶ ἰσχυροὺς λόγους.

Πανταχοῦ, ἐνθα ἐσκάψαμεν, εὔρομεν πληθύν ἀρχιτεκτονικῶν κασμημα-

των καὶ μελῶν, οἷον τεμάχια καὶ σπονδύλους, δωρικῶν κιόνων, πλάκας ἐκ τοῦ γείσου, ἀνθήμια, ἀστρογάλους, κυμάτια κτλ. Ἐν τῷ κήπῳ Γκανῶ εὑρομεν πλάκα δωρικοῦ γείσου, κάλλιστα διατηρημένην, ἥς αἱ διαστάσεις (ἐκαστος ἄξιάς ἔχει μήκος 0,71, ὁ δὲ τοῦς ἄξιας διαχωρίζων αὐλάς 0,186 ἄρα ἡ ὅλη πλάξ ἔχει μήκος 1,806) συμφωνοῦσι πρὸς τὰς τῶν δωρικῶν κιόνων (ἡ διάμετρος τούτων μέχρι μὲν τῶν ἄκρων τῶν τόξων εἶνε 1,42 μέχρι δὲ τοῦ βάθους τῶν ῥαβδώσεων 1,38)· τοῦτο δὲ δεικνύει, ὅτι τὰ μέλη ταῦτα ἀνήκον τῷ αὐτῷ ναῷ. Ἐξ ἄλλου δὲ αἱ διαστάσεις τοῦ ἀνακαλυφθέντος οἰκοδομήματος συμφωνοῦσι πρὸς ναὸν ἐξάστυλον περίπτερον, οὗτινος ἡ τοῦ γείσου πλάξ ἔχει, οἷας ἡ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσα διαστάσεις. Τούτων ἕνεκα τὸ προκείμενον ζήτημα λυτέον καταφατικῶς.

Τὸ ἀνακαλυφθὲν λοιπὸν οἰκοδόμημα εἶνε τὰ λείψανα, ἥτοι τὰ τελευταῖα στρώματα τοῦ κρηπιδώματος ναοῦ ἐξάστυλου περιπτέρου. Ἡ ἐργασία τοῦ ἐξωτερικοῦ εἶνε δωρική, τοῦλάχιστον κατὰ μέγα μέρος, καὶ οἱ κίονες ἔχουσι ῥαβδώσεις εἴκοσι.

Ἐπὶ τοῦ 6' ζητήματος. Ναοὶ ὑπῆρχον ἐν Τεγέᾳ ὁ τοῦ Ἑρμοῦ, τῆς πολιάρχος Ἀθηνᾶς, τῆς Ἀρτέμιδος, τῆς Ἀφροδίτης, τῆς Εἰλειθυίας, τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης, τοῦ Διονύσου, καὶ ὁ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς, ὅστις, κατὰ Πausανίαν, ὑπερεῖχε πολὺ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ ναῶν κατὰ τε τὴν κατασκευὴν καὶ τὸ μέγεθος. Ἀλλ' ὁ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναὸς τοῦ Διὸς ἔχει μήκος 64 περίπου μέτρων· ὁ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς ἄρα πρέπει νὰ ᾔητο μεγαλύτερος. Καὶ ὅμως ὁ ἀνακαλυφθεὶς ναὸς ἔχει μήκος μόνον 47 μέτρων! Ἡ καταφθικὴ λοιπὸν λύσις τοῦ ζητήματος προσκρούει ἀντικρὺ εἰς τὴν μαρτυρίαν τοῦ Pausanίου. Ἀλλ' ὁ Pausanίας ἠπατήθη, δύναται νὰ εἴπῃ τις, καὶ οὕτω διὰ δύο λέξεων νὰ λύσῃ τὸν γόρδιον τοῦτον δεσμόν. Τίνες ὅμως οἱ πρὸς ταιούτον ἰσχυρισμὸν ὠθοῦντες ἡμῶς λόγοι; Ἡ καὶ ἐσκέψαμεν παρὰ τὴν δυτικὴν καὶ κυρίως παρὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ ναοῦ, μήπως εὑρομεν πλαστικὸν τι ἔργον, ἢ τοῦλάχιστον τεμάχιόν τι; Οἱ ἰδιοκτῆται τῶν ἀγρῶν, ἐφ' ὧν κεῖται ὁ ναὸς, ἐνήργησαν ἀνασκαφὰς κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ ἐξήγαγον μέγα ὕλικόν τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ καὶ οὗτοι οὐδὲν πλαστικὸν ἔργον εὑρον. Λόγοι ἀναγκάζοντές με νὰ μὴ ἀρνηθῶ διαρρήδην τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς, εἶνε οἱ ἑξῆς· 1) πρὸς βορρᾶν τοῦ ναοῦ ᾔητο, κατὰ Pausanίαν, κρήνη ἐνθα ὁ Ἡρακλῆς ἐβίβασε τὴν Αὐγὴν. Καὶ ὧντως· πρὸς βορρᾶν τοῦ ἤδη ἀνακαλυφθέντος ναοῦ ὑπάρχει ἀρχαῖον φρέαρ, ὅπερ πιθανὸν νὰ προσέρχεται ἐκ τῆς τοῦ Pausanίου κρήνης· 2) μέχρι τοῦδε οὐδὲν ἀρχιτεκτονικὸν μέλος ἀνακαλύφθη ἐν Τεγέᾳ, ὅπερ δεικνύει μεγαλητέρας διαστάσεις τῶν ὑφ' ἡμῶν εὑρεθέντων καὶ ἀνωτέρω μνημονευθέντων. Ἀλλ' οἱ λόγοι οὗτοι δὲν εἶνε ἀρκούντως ἰσχυροὶ πρὸς καταφατικὴν τοῦ ζητήματος λύσιν. Δὲν δύναται τις ἄρα νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι ὁ ἀνακαλυφθεὶς ναὸς εἶνε ὁ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς, ἀλλὰ καὶ δὲν δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ ἐναντίον. Πρὸς λύσιν τοῦ ζη-

τήματος δέον νὰ γείνωσι περαιτέρω ἔρευναι, νὰ ἐνεργηθῶσιν ἀνασκαφαὶ περὶ τὴν παλαιὰν Ἐπισκοπὴν.

Ἡ παλαιὰ Ἐπισκοπὴ κεῖται ἐπὶ ἀρχαίου οἰκοδομήματος, ὅπερ εἶνε πιθανῶς τὸ θέατρον, καθὰ ὁ Ross ἰσχυρίζεται, ἀλλ' ἴσως εἶνε καὶ τὸ στάδιον. Ἐν τῇ τελευταίᾳ δὲ περιπτώσει ἐκεῖ πλησίον ζητητέος καὶ ὁ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς ναός. Περὶ τὴν παλαιὰν Ἐπισκοπὴν εὐρίσκονται καθ' ἡμέραν πολλὰ ἔργα, ἀνάγλυφα, ἀνδριάντες, ἐπιγραφαὶ κτλ. Περὶ τὴν παλαιὰν Ἐπισκοπὴν ὑπάρχει πληθὺς μεταγενεστέρων οἰκημάτων, ἀποτελουμένων ἐξ ὀλίκοῦ ἀρχαίων οἰκοδομημάτων, ἐνθα εἶνε ἐντετειχιμένα καὶ ἔργα τῆς πλαστικῆς. Οἰκήματα δὲ τοιαῦτα δυνάτον νὰ ἐπικράθωνται ἐπὶ τοῦ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς ναοῦ, ὅπως ἐπεκράθησαν καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐπὶ τοῦ Ἡραίου καὶ ἄλλων ἀρχαίων οἰκοδομημάτων. . . .

Π. Α. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΨΗΦΙΣΜΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Δημοσιεύσατε παρῃ κληῶ, τὸ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐν Πειραιεῖ ἐν ἀγνώστῳ μέχρι τοῦδε θέσει εὐρεθὲν ψήφισμα τῶν ὀργεῶνων, δι' οὗ στεφανοῦται Χαιρέας τις Διονυσίου Ἀθμανεύς διὰ τοὺς ἐν αὐτῷ ἀναφερομένους λόγους. Τὸ ψήφισμα, ἐκ τριάκοντα τεσσάρων στίχων καὶ ἐν καλῇ καταστάσει, γέγραπται ἐπὶ στήλης μαρμαρέου, ὕψους 0,83, πλάτους 0,39, πάχους 0,8 φερούσης ἀνωθεν κορωνίδος καὶ κάτωθεν στέρανον ἐν ᾧ οἱ τέσσαρες τελευταῖοι στίχοι. Περὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἐγράφη, περὶ τῆς ὀρθογραφίας καὶ ἐν γένει περὶ τῆς ἱστορικῆς αὐτοῦ ἀξίας, ὡς ἀποφανθῶσιν οἱ περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν ἀσχολούμενοι.

Ἡ στήλη εὐρίσκεται παρὰ τῷ ἐμπόρῳ κ. Νικολάῳ Χατζηδημητρίου.

Δέχθητε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐξαιρέτου ὑπολήψεως.

Ἐν Πειραιεῖ τῇ 17 Σεπτεμβρίου 1879.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΕΛΕΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἴδω τὸ ἐν λόγῳ ψήφισμα·

Ἀγαθεῖ τύχει, ἐπὶ Σωλίκου ἄρχοντος, Μουνηχιῶνος, ἀγορᾷ κυρία, Ὀνησίκριτος Διοκλέους Πειραιεύς εἶπεν, ἐπειδὴ Χαιρέας εὖνους ὦν διατελεῖ ἐν παντὶ καίρῳ ταῖς ὀργεῶσιν, κατασταθεὶς δὲ καὶ γραμματεὺς ὑπ' αὐτῶν ἀπὸ Θεοξένου ἄρχοντος, οὐδὲν ἐλλέλοιπεν φιλοτιμίας, συναύξων τε διατετέλεκεν ταῖς ὀργεῶσιν τὴν σφόδρον, πεφρόντικεν δὲ καὶ θεραπείας τοῦ ἱεροῦ πλεονάκας, οὐκ ἀπολέλιπται δὲ

- 40 οὐδὲν ἐπιδόσει οὐδαμῶς, εἰσήγγενεν δὲ καὶ
ψηφίσματα ἐπὶ τῷ συμφέροντι, ἵνα σινσταλῶ
σιν αἱ λίαν ἀκαίροι θανάτοι, ἐφρόντισεν δὲ τοῦ καὶ
τοὺς δημοτικοὺς μετέχειν τῶν δεδομένων ὑπὸ
τῶν ὀργεῶνων, φιλανθρωπῶν διατετέλεκεν δὲ καὶ
15 συνλειτουργῶν ἐν τοῖς ἄγερμοις καὶ ταῖς στρώσε
σιν ταῖς ἱερῇαις, προευχρήστηκεν δὲ καὶ διάφορον
πλεονάκις ἄτοκον, ἀποδημοῦντος τοῦ ταμίου, ἐπαγ
γέλλεται δὲ καὶ τὸν λοιπὸν χρόνον συμφροντι
εἶν, εἰς ὃ ἂν αὐτὸν παρακαλῶσιν οἱ ὀργεῶνες, ἵνα οἱ
20 ἐφάμιλλον ἢ τοῖς ἀεὶ φιλοτιμουμένοις, εἰδότες
ὅτι χάριτας ἀξίας κομιοῦνται, ὧν ἂν εὐεργετήσω
σιν, ἀγαθεῖ τύχει, δεδόχθαι τοῖς ὀργεῶσιν ἐπαι
νέσαι Χαιρέαν Διονυσίου Ἀθμονέα καὶ στεφανῶ
σαι αὐτὸν θαλλοῦ στεφάνῳ ἀρετῆς ἕνεκεν καὶ
25 εὐσεβείας εἰς τε τὰς θεὰς καὶ τοὺς ὀργεῶνας, καὶ
ἀναγορεύειν τὸν στέφανον τῇ υἱοῖα τοῦ Μουνιχι
ῶνος, ὅταν καὶ τὰς ἱερείας, δοῦναι δὲ αὐτῷ καὶ ἱερό
νος ἀνάθεσιν ἐν τῷ ναῷ, ἀναγράψαι δὲ τόδε τὸ ψήφι
σμα εἰς στήλην λιθίνην καὶ στήσαι ἐν τῇ αὐλῇ
30 τοῦ ἱεροῦ.

Οἱ ὀργεῶνες

Χαιρέαν

Διονυσίου

Ἀθμονέα.

(Ἐκ τῆς Παλιγγενεσίας).

ΕΙΔΗΞΕΙΣ

Τῇ $3/15$ ὁκτωβρίου ἐπικυβερνήσανται ἐν Ὀλυμπίᾳ αἱ ὑπὸ τῆς Γερμανι
κῆς κυβερνήσεως γενόμεναι ἀνασκαφαὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ διδάκτορος κ.
Γεωργίου Τρόου καὶ τοῦ διδάκτορος κ. Πούργολδ.

— Διάφορα ἀντικείμενα ἀρχαιολογικὰ ἀνεκάλυψεν ἐν Πειραιεῖ ὁ ὑπαστυ
νόμος, ὅστις καὶ ἐζήτησε παρὰ τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἀστυνομίας τὴν ἀδειαν νὰ
κατάσχη αὐτά. Ὁ διευθυντὴς σπεύσας παρὰ τὸν ὑπαστυνόμω παρήγγειλε τῷ ὑπαστυ
νόμῳ τηλεγραφικῶς νὰ προῖῃ εἰς τὴν κατάσχεσιν τῶν ἀρχαίων τούτων. Τὰ
ἀρχαῖα ταῦτα θέλει ἀγοράσῃ ὁ Δῆμος Πειραιῶς ἵνα κατατεθῶσιν ἐν τῷ
μουσεῖῳ αὐτοῦ.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν κατ' αὐτὰς ἀπηύθυνεν ἐγκύκλιον πρὸς
τοὺς μοιράρχους καὶ ὑπομοιράρχους τοὺς ἐκπληροῦντας χρέη ὁικονομικά, δι'
ἧς προσκαλεῖ αὐτοὺς νὰ ἐπιτηρῶσι τὰς κατὰ καιροὺς ἀνακαλυπτομένας κατὰ
τὴν περιφέρειάν των ἀρχαιότητας, σώζοντες αὐτάς ἀπὸ τῆς ἀρπαγῆς τῶν
ἀγνοούντων χωρικῶν καὶ τῆς καπηλείας ἄλλων μετερχομένων τὸ ἐπονείδι
στον τοῦτο ἐπάγγελμα. Παρκαγγέλλει δὲ τὸ ὑπουργεῖον νὰ ἐκδώσωσιν αἱ
ἀνωτέρω ἀρχαὶ αὐστηρὰς διαταγὰς πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτάς ἀνδρας τῆς χωρο

φυλάκῃς τῶν δασῶν, ὅπως ἐπαγρυπνῶσι καὶ ἐμποδίζωσι τὴν βλάβην τῶν πολυτίμων κειμηλίων τῆς ἀρχαιότητος, καθὼς καὶ τὴν ἀνασκαφὴν πρὸς ἀνεύρεσιν ἀρχαιοτήτων ἀνευ ἀδείας τῆς νομίμου ἀρχῆς, νὰ δίδωσι δὲ ἐκάστοτε περὶ τούτου εἴδησιν τῇ ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῇ ἐταιρίᾳ. Προσέτι τὸ ὑπουργεῖον τῶν οἰκονομικῶν διατάσσει τὰς ἀνωτέρω ἀρχὰς τῶν δασῶν νὰ παρέχωσι πᾶσαν συνδρομὴν εἰς τοὺς κατὰ τόπους ἐφόρους καὶ ὑπαλλήλους τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρίας.

— Τὰ ἱχθυογραφήματα τῶν ἐν Ἀχχοναῖς εὑρεθαισῶν ἀρχαιοτήτων ἀποστέλλονται λίαν προσεχῶς εἰς Βερολίνον. Ἀντίγραφα τούτων λιθογραφημένα θὰ δημοσιευθῶσιν ἐν τῇ *Ἀρχαιολογικῇ Ἐπιθεωρήσει* τοῦ Βερολίνου.

— Ἐν τῷ δήμῳ Συκιῶνος τῆς Κορινθίας ὑπάρχει ἀρχαιοτάτον τι μονῦδριον, καλούμενον Μονὴ Λεχόβης, ἐν ᾗ κρύπτεται πολύτιμός τις μεσαιωνικός θησαυρός. Ἐν τῇ πενιχρῇ τοῦ μονυδρίου τούτου βιβλιοθήκῃ προσηλυθῆται ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ παρατηρητοῦ ἐπὶ βιβλίου πολυτελοῦς. Τὸ βιβλίον τοῦτο φάνεταί οἷον εἰ ἀποσπασθὲν πλουσίας τινὸς ἡγεμονικῆς βιβλιοθήκης καὶ ῥιφθὲν ἐν μέσῳ τῶν πεπαλαιωμένων βιβλίων τῆς πενιχρῆς βιβλιοθήκης ἐκείνης. Τὴν ἐντύπωσιν ταύτην τοῦ παρατηρητοῦ οὐδόλως ἐξασθενεῖ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ βιβλίου. Ἐπὶ μεμβράνης πεποικιλημένης διὰ πολυτελῶν καὶ ἐπιχρυσῶν κοσμημάτων ἀναγινώσκει τις τοὺς τέσσαρας εὐαγγελιστάς. Καὶ ὑπὸ καλλιγραφικὴν δὲ ἔποψιν ἀνταποκρίνεται τὸ βιβλίον πληρέστατα εἰς τὰς προσδοκίας τοῦ παρατηρητοῦ.

— Ὁ κ. Φουζέ ἐν τῇ ἐσχάτῳ δημοσιευθείσῃ μονογραφίᾳ αὐτοῦ περὶ Θήρας, εἰς ἣν εἰδικῶς ἀφιέρωσε δεκατριετέϊς σπουδὰς, ἀπέδειξε διὰ μικροσκοπικῶν καὶ χημικῶν ἀναλύσεων, περὶ ὧν ἐν κειρῷ ἐγένετο λόγος ἐν τῷ *Παρνασσῷ* (τόμ. Β' σ. 231), ὅτι ὁ πηλὸς, ἐξ οὗ εἰσὶ κατασκευασμένα πολλὰ τῶν ἀνευρεθέντων ἐν ταῖς προϊστορικαῖς οἰκίαις τῆς Θήρας ἀγγείων, εἶνε ὅμοιος πρὸς τὰ ὑπὸ τὴν θάλασσαν εὑρισκόμενα κοιτάσματα. Συμπέρασμα τῆς ἀποδείξεως ταύτης φέρει, ὅτι τὰ οἰκήματα, προγενέστερα τῆς μεγάλης καταστροφῆς, κατασκευάσθησαν περὶ τὰ 2000 ἔτη π. Χ. Ἀλλὰ ἐρεῖπις, εὑρεθέντα ἐν Θήρᾳ, ἀποδεικνύουσιν ὅτι 3800 ἔτη π. Χ. οἱ κάτοικοι τῆς Θήρας ἦσαν πεπολιτισμένοι καὶ εἶχαν ἐπιμιξίαν ἐμπορικὰς μετὰ τῆς Μήλου καὶ Ἀνάφης.

— Ἡ γαλλιστὶ καὶ τουρκιστὶ ἐκδιδομένη ἐφημερίς τῆς Ἀλεξανδρείας *Νέα Αἴγυπτος* γράφει τὰ ἐπόμενα ἐν τῷ ἀρ. 3 τῆς 27 τοῦ μηνός.

«Ἡ Ἀμερικὴ παρασκευάζεται νῦν μᾶς ἀφαιρέσῃ τὸν μόνον ἀπομένοντα ὀβελίσκον τῆς Κλεοπάτρας. Ἡ εἴδησις αὕτη ἐκπλήττει ἡμᾶς καὶ δὲν θέλομεν νῦν τὴν πιστεύσωμεν. Τὸ μνημεῖον τοῦτο ἀνήκει εἰς τὸν τόπον καὶ οὐδεὶς δύναται νῦν το διαθέσῃ ἀνευ τῆς ἀδείας αὐτοῦ. Ἦν τὰ πράγματα βαίνωσιν οὕτω πως, οὐδόλως ἀπελπίζομεθα ὅτι θὰ ἴδωμεν ἡμέραν τινὰ τὰς πυρκαϊδὰς ἡμῶν μεταβαλλομένας εἰς λατομεῖα καὶ παραχωρουμένας εἰς κερ-

δοσκοπικὴν ἐπιχείρησιν. Καιρὸς εἶνε νὰ καταβληθῇ μείζων μέρημα πρὸς συντήρησιν τοῦ πλοῦτου τούτου τῆς τέχνης καὶ νὰ ἀπονέμηται μείζον σέβας εἰς τὰ ἔχνη παρελθόντας ὅπερ εἶνε ἡ δόξα τῆς Αἰγύπτου.

Ὡς γνωστὸν οἱ δύο ἕτεροι ὀφελίσκοι ὑπάρχουσιν ὁ μὲν ἐν Παριείοις, ὁ δὲ ἐν Λονδίῳ.

— Τοῦ διαστήμου ἐν Βενετίᾳ παλατίου τῶν δογῶν κατεδραφίζεται ἡ νοτιοδυτικὴ γωνία κατ' αὐτάς. Ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν οἱ θολωτοὶ τοῖχοι τοῦ μέρους τούτου τῆς οἰκοδομῆς εἶχον ὑποστηρικτῇ διὰ μεγίστων μοχλῶν σιδηρῶν, δυσαρέστων εἰς τὴν ὄψιν. Ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ τὸ μέταλλον κατιώθη καὶ ἤρχισε τὸ κτίριον νὰ καθίζῃ οὕτως, ὥστε ἐδέησε νὰ κατεδραφισθῇ τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἵνα προληφθῇ ἐπαπειλουμένη κατὰπτωσις. Ἐὰ νῦν δὲ τὸ μέρος τοῦτο τοῦ παλατίου τῶν δογῶν θὰ ἀνοικοδομηθῇ οἷον ὑπῆρχε τὸ πρότερον, πιθικνῶς γινομένης χρήσεως τῶν αὐτῶν λίθων.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

Αἱ συνεδρίαί τοῦ Συλλόγου ἐπικυλισμῶνται τῇ α' ὁκτωβρίου.

Ἐκ τῶν διορισθέντων ἀντιπροσώπων τοῦ Συλλόγου εἰς τὰς ἐν Πομπηίας ἑορτὰς ἀπηλθον εἰς Νεάπολιν οἱ κκ. Α. Κορδέλλας καὶ Σ. Π. Λάμπρος κωλυθέντος τοῦ κ. Α. Φραγκοσίλη. Οὗτοι δὲ μετὰ τοῦ κ. Κωνστ. Καραπάνου παρέστησαν εἰς τὰς γενομένας ἑορτὰς, ὧν περιγραφή θέλει δημοσιευθῇ προσεχῶς. Ὁ διευθυντὴς τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου κ. Μιχαήλ Ruggiero παρέδωκε τοῖς ἀντιπροσώποις διὰ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου πολυτελέστατον λεύκωμα περιέχον πραγματείας περὶ Πομπηίας καὶ χρωμολιθογραφίας τῶν ἀνευρεθέντων.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως εὐηρεστήθη αἰτήσῃ τοῦ Συλλόγου νὰ παράσχῃ τῇ ἐν Νέᾳ Πικέρνῃ ἄρτιστῶ σχολῇ τοῦ Συλλόγου ὑπὲρ τῶν ἐκεῖ ἐγκαταστάντων ἐλληνοαλλοανῶν τὸ ἀναγκαῖον ὕλικόν πρὸς κατασκευὴν θρανίων καὶ ἀνέγερσιν παραπήγματος σχολείου, παρεσχόν τὴν πρὸς τοῦτο πίστωσιν τῷ ἐπάρχῳ Ἠλείας.

Ἡ σχολὴ τῶν ἀπόρων παίδων Χαλκίδος διελύθη μὴ ἐπαρκούσης μόνως τῆς ὑπὸ τοῦ Συλλόγου διδομένης συνδρομῆς πρὸς διατήρησιν αὐτῆς.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Τέχναι καὶ Ἐπιστῆμαι.—Ἐν τῷ Βελγικῷ Ἀθηναίῳ ἐδημοσιεύθη πραγματεία τις τοῦ Ἀδόλφου Σελενέρ περὶ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν μνημείων τῶν νεωτέρων Ἀθηνῶν. Ὁ εἰδήμων συγγραφεὺς, ἐπαινῶν ἐν γένει τὰ ἀθη-